

СТАНОВИЩЕ

От: доц. д-р *Татяна Нейчева Нецева-Порчева*

Университет за национално и световно стопанство

Научна специалност „Маркетинг“

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление: 3.8. Икономика

Автор: *Кристиян Красимиров Иванов*

Тема: ***Финансови, икономически, социални и правно-етични аспекти на хазартния бизнес***

1. Информация за конкурса и представените материали

Със заповед № 432/19.12.2022 г. на Ректора на Висше училище по застраховане и финанси проф. д.ю.н. Борис Велчев съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема ***„Финансови, икономически, социални и правно-етични аспекти на хазартния бизнес“*** за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, докторска програма “Финанси, застраховане и осигуряване“. Автор на дисертационния труд е Кристиян Красимиров Иванов.

Предадените от Кристиян Красимиров Иванов материали включват: дисертационен труд; автореферат /на български и английски език/; публикациите по темата на дисертационния труд; справка за изпълнение на минималните национални изисквания за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ в професионално направление 3.8. „Икономика“ и професионална автобиография /на български и английски език/.

2. Кратки биографични данни за кандидата

Представените биографични данни свидетелстват, че дисертантът е високо образована личност (в областта на финансите и мениджмънта), със солиден професионален опит, свързан с темата на дисертационния труд (бизнеса с хазарт и развлечения), с богата чуждоезикова култура (пълен курс по английски език “ИЧС – Св. Св. Климент Охридски” и

“Британски Съвет“), човек, който непрекъснато се развива и усъвършенства като професионалист (удостоверение за завършен пълен професионален курс за крупие в казино с жива игра и слот машини).

3. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Темата на дисертацията е актуална, а разработката допринася за обогатяване на теорията и практиката на хазартния бизнес в България. Точно и ясно са формулирани целта, задачите, обекта, предмета и основната хипотеза на дисертационното изследване.

Първа глава е посветена на историческите и теоретичните аспекти на хазартния бизнес. В нея се разкриват различни гледни точки и се дава авторова дефиниция за понятието “хазарт”. Проследява се в дълбочина историята на хазартния бизнес в Азия, Америка, Европа и конкретно в България. Обръща се специално внимание на съвременните аспекти на хазартния бизнес в икономически, финансов, регулаторен и социално-етичен аспект. Професионално се представят участниците в съвременния хазартен бизнес и техните финансово-икономически интереси. От първа глава на разработката е видно, че кандидатът за доктор е отлично запознат със същността и историята на хазартния бизнес, има критичен поглед върху разглежданата предметна област и аргументирано изразява личната си позиция по нея.

Втора глава има методически характер. В нея дисертантът разработва адаптирана методика за изследване на хазартния бизнес в България и за отношението на трите основни сегмента в обществото, имащи отношение към него – организаторите (икономическите агенти) на хазарта; играчите, които пряко участват чрез собствени залагания и общественото мнение. Изготвен е инструментариум, съчетаващи количествени и качествени методи за събиране на данни за оценка на хазартните дейности и обществените нагласи спрямо тях. По-конкретно, разработен е инструментариум за две анкетни проучвания и едно дълбочинно интервю. Първото анкетно проучване е насочено и към трите сегмента, посочени по-горе, имащи отношение към хазартния бизнес и включва 11 въпроса, второто анкетно проучване е допълващо първото, ориентирано е предимно към „активните играчи“ и съдържа 36 въпроса, а дълбочинното интервю е адресирано предимно към икономическите агенти в хазартния бизнес и се състои също от 36 въпроса.

Трета глава е посветена на анализ на резултатите от проведеното изследване. В нея дисертантът представя обзор на показателите за изследване на финансовите, икономическите, социалните и правно-етичните аспекти на хазартния бизнес по света, в т.ч. в Европейския съюз, съпоставя ги (като показатели и като данни) с тези в България, и на базата на направен задълбочен анализа дава обоснована оценка на състоянието на хазартния бизнес у нас.

Особено силна и с приносен характер е частта, в която авторът дава аргументирани предложения за усъвършенстване на хазартния бизнес и неговата регулация в България.

Разработеният от Кристиян Красимиров Иванов дисертационен труд е самостоятелно научно изследване, което показва, че дисертантът (1) добре познава същността и историята на хазартния бизнес, (2) професионално разработва методика и изследователски инструментариум за изследване на отношението на трите основни сегмента в обществото, имащи отношение към него и (3) задълбочено анализира и аргументирано оценява финансовите, икономическите, социалните и правно-етичните аспекти на хазартния бизнес в България.

4. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Научните и научно-приложните приноси, които се откриват в дисертационния труд, са:

- Разработена е авторска методика и изследователски инструментариум, съчетаващи количествени и качествени методи за събиране на данни за оценка на хазартните дейности и обществените нагласи спрямо тях.
- Проведено е самостоятелно проучване относно отношението към хазартния бизнес от позициите на държавата-регулатор, букмейкърите, активните играчи и гражданите, които не са упражнявали хазарт.
- Разработени са и са предложени препоръки за възможни управленски стратегии и политики, които да се използват в държавното управление на хазартния бизнес в България с цел преодоляване на част от доказаните проблеми. Изведени са и конкретни насоки за усъвършенстване на управлението на финансовите ефекти за България от този вид бизнес.

5. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Кристиян Иванов има осем научни публикации – седем доклада в научни конференции и една статия в научно списание. Всички публикации на автора са свързани с темата на дисертационния труд.

6. Преценка за изпълнение на минималните национални изисквания

Представената от кандидата справка за изпълнение на минималните национални изисквания, показва че са спазени всички изисквания за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в професионалното направление 3.8. Икономика.

7. Автореферат

Авторефератът върху темата на дисертацията е в обем от 41 стр., съдържащи всички необходими реквизити и изисквания за разработването му. Той пълно и достоверно възпроизвежда в обобщен вид структурата, съдържанието и приносните моменти на дисертационния труд.

8. Критични забележки и препоръки

Втора глава от разработката е едва 11 стр., което нарушава структурата ѝ. Нямам други критични бележки и препоръки към представения за становище дисертационен труд.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и практиката, и които отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ. Представените материали и дисертационни резултати напълно съответстват на специфичните изисквания на Правилника за приемане и обучение на докторанти във Висшето училище по застраховане и финанси.

Поради гореизложеното, убедено давам своята положителна оценка за представения за становище дисертационен труд и постигнатите резултати и приносни моменти в него, и *предлагам на уважаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“* на Кристиян Красимиров Иванов в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика.

10.02.2023 г.

Изготвил становището:

/доц. д-р Татяна Нецева-Порчева/